

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. gegužės 17 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Direktyva 93/13/EEB – Nesąžiningos sąlygos sutartyse su vartotojais – Lygiavertiškumo principas – Veiksmingumo principas – Išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūra – Paskolos sutartyje numatytos sąlygos, kurioje nustatyta nominali delspinigių norma, ir sąlygos dėl prievolės įvykdymo prieš terminą nesąžiningumas – *Res judicata* galia ir teisės praradimas praleidus terminą – Galimybės teisme remtis sutarties sąlygos nesąžiningumu praradimas – Nacionalinio teismo įgaliojimas savo iniciatyva vykdyti kontrolę“

Byloje C-600/19

dėl *Audiencia Provincial de Zaragoza* (Saragosos provincijos teismas, Ispanija) 2019 m. liepos 12 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. rugpjūčio 6 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

MA

prieš

Ibercaja Banco SA,

dalyvaujant

PO,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kuri sudaro pirmininkas K. Lenaerts, kolegijų pirmininkai A. Arabadjiev, K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, S. Rodin (pranešėjas) ir I. Jarukaitis, teisėjai M. Ilešič, J.-C. Bonichot, M. Safjan, F. Biltgen, P. G. Xuereb, N. Piçarra, L. S. Rossi ir A. Kumin,

generalinis advokatas E. Tanchev,

posėdžio sekretorė L. Carrasco Marco, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2021 m. balandžio 26 d. posėdžiui,

* Proceso kalba: ispanų.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Ibercaja Banco SA*, atstovaujamos *abogados* J. Rodríguez Cárcamo ir A. M. Rodríguez Conde,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos S. Centeno Huerta ir M. J. Ruiz Sánchez,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocati dello Stato* C. Colelli ir G. Greco,
- Europos Komisijos, atstovaujamos J. Baquero Cruz ir N. Ruiz García ir C. Valero,

susipažinęs su 2021 m. liepos 15 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 6 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant MA ir *Ibercaja Banco SA* ginčą dėl reikalavimo bankui sumokėti palūkanas MA ir PO neįvykdžius šių šalių sudarytos hipoteka užtikrintos paskolos sutarties.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 93/13 dvidešimt ketvirtoje konstatuojamojoje dalyje numatyta, kad „valstybių narių teismai arba administracinės institucijos privalo disponuoti pakankamomis bei veiksmingomis priemonėmis apsisaugojant nuo nuolatinio nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais taikymo.“
- 4 Šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje numatyta:
„Valstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos naudojamos sutartyje, kurią pardavėjas ar tiekėjas sudaro su vartotoju taip, kaip numatyta jų nacionalinės teisės aktuose, [kad sutartyje, kurią verslininkas sudaro su vartotoju, naudojamos nesąžiningos sąlygos nacionalinės teisės aktuose nustatytais sąlygomis] nebūtų privalomos vartotojui, ir kad sutartis ir toliau būtų šalims privaloma tomis sąlygomis, jei ji gali išlikti be nesąžiningų nuostatų.“
- 5 Minėtos direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje teigiama:
„Valstybės narės užtikrina, kad vartotojų ir konkurentų naudai egzistuotų pakankamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią nuolatiniam nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, pardavėjų ar tiekėjų [verslininkų] sudaromose su vartotojais.“

Ispanijos teisė

- 6 Pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos redakcijos 2000 m. sausio 7 d. *Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil* (Įstatymas Nr. 1/2000 dėl Civilinio proceso kodekso, BOE, Nr. 7, 2000 m. sausio 8 d., p. 575, toliau – LEC) 136 straipsnyje „Teisės praradimas praleidus terminą“ numatyta:

„Pasibaigus terminui atlikti tam tikrą procesinį veiksmą, terminas atlikti tą veiksmą laikomas praleistu ir šalis nebetenka galimybės atlikti šį veiksmą. Teismo kanceliarijos darbuotojas apie termino pasibaigimą įrašo oficialiame dokumente ir nurodo taikytinas priemones arba praneša teismui, kad šis priimtų atitinkamą sprendimą.“

- 7 LEC 207 straipsnyje numatyta:

„1. Galutiniais laikomi sprendimai, kuriais išnagrinėjamos bylos pirmosios instancijos teisme, ir sprendimai, priimti išnagrinėjus skundus, paduotus dėl šiose bylose priimtų sprendimų.“

2. Galutiniai sprendimai yra tie, dėl kurių negalima pateikti jokio skundo arba dėl to, kad įstatymas to nenumato, arba dėl to, kad teisės aktuose numatyti terminai pasibaigė ir nė viena šalis nepateikė skundo.

3. Galutiniai sprendimai įgyja *res judicata* galią, ir teismas, į kurį kreiptasi, bet kuriuo atveju saistomas to, kas juose nuspręsta.

4. Per nustatytą terminą neapskundus sprendimo, jis tampa galutinis ir įgyja *res judicata* galią, ir teismas, į kurį kreiptasi, bet kuriuo atveju saistomas to, kas jame nuspręsta.“

- 8 LEC 222 straipsnyje nustatyta:

„1. Kai galutiniu sprendimu, turinčiu *res judicata* galią, patenkinamas arba atmetamas prašymas, pagal įstatymą negalimas joks paskesnis procesas dėl to paties dalyko, kaip ir byloje, kurioje tas sprendimas buvo priimtas.

2. *Res judicata* galią turi ieškinyje ir priešieškinyje pateikti reikalavimai, taip pat šio įstatymo 408 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti aspektai.

Naujomis ir besiskiriančiomis nuo minėtų reikalavimų pagrindo laikomos faktinės aplinkybės, susiklosčiusios pasibaigus procesinių dokumentų pateikimo terminui byloje, kurioje pateikti šie reikalavimai.

3. *Res judicata* galia taikoma bylos, kurioje ji atsiranda, šalims, jų paveldėtojams ir teisių perėmėjams, taip pat asmenims, kurie, nors ir nėra bylos šalys, turi teises, kurios pagrindžia šalių teisę kreiptis į teismą pagal šio įstatymo 11 straipsnio nuostatas.

<...>

4. *Res judicata* galią turintis galutinis sprendimas, kuriuo užbaigiama byla, yra privalomas bylą vėliau nagrinėjančiam teismui, jeigu nagrinėjant naują bylą paaiškėja, kad *res judicata* galią turintis sprendimas yra loginis precedentas, atsižvelgiant į pastarosios bylos dalyką, jeigu abiejų bylų šalys yra tos pačios arba *res judicata* galia taikoma joms pagal teisės aktų nuostatas.“

9 LEC 517 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Vykdytas turi būti grindžiamas priverstinai vykdytinu vykdomuoju dokumentu.

2. Priverstine tvarka vykdytini tik šie dokumentai:

1° nebeskundžiami teismo sprendimai;

<...>

9° kiti procesiniai sprendimai ir dokumentai, kurie pagal šį įstatymą ar kitą įstatymą gali būti priverstinai vykdomi.“

10 LEC 552 straipsnyje nustatyta:

„1. Jeigu teismas mano, kad nėra patenkintos įstatymu nustatytos sąlygos, kad būtų galima nurodyti pradėti vykdymą, jis priima nutartį, kurioje atsisako nurodyti jį pradėti.

Teismas savo iniciatyva išnagrinėja, ar kurio nors iš 557 straipsnio 1 dalyje nurodytų vykdomųjų dokumentų sąlyga gali būti laikoma nesąžininga. Jei jis mano, kad sąlyga gali būti laikoma nesąžininga, jis išklauso šalis per penkiolika dienų. Išklausęs šalis, teismas, vadovaudamasis 561 straipsnio 1 dalies 3 punktu, per penkias darbo dienas priima sprendimą.

2. Gali būti tiesiogiai apskundžiama nutartis, kuria atsisakyta nurodyti pradėti vykdymą, o nagrinėjamas tik kreditoriaus pateiktas apeliacinis skundas. Jei pageidauja, kreditorius taip pat gali prašyti, kad jo prašymą peržiūrėtų tas pats teismas prieš pateikiant apeliacinį skundą.

3. Nutarčiai, kuria atsisakyta pradėti vykdymą, tapus galutine, kreditorius gali ginti savo teises tik per atitinkamą įprastą teismo procesą, jei tam nesudaro kliūčių *res judicata* galią turintis ar galutinis sprendimas, kuriuo pagrįstas prašymas pradėti vykdymą.“

11 LEC 556 straipsnio „Prieštaravimas dėl procesinių, arbitražo sprendimų ar mediacijos susitarimų vykdymo“ 1–2 dalyse nustatyta:

„1. Jei vykdytinas dokumentas yra teismo ar arbitražo sprendimas dėl priteisimo arba mediacijos susitarimas, skolininkas turi teisę per dešimt dienų nuo pranešimo apie nutartį pradėti vykdymą gavimo pateikti rašytinį prieštaravimą dėl jos, remdamasis tuo, kad jau sumokėjo arba įvykdė teismo sprendimą, arbitražo sprendimą ar susitarimą, ir privalo tai pagrįsti dokumentais.

Prieštaravimas taip pat gali būti pateiktas remiantis tuo, kad suėjo vykdymo veiksmų senaties terminas arba kad siekdamas išvengti vykdymo šalys sudarė taikos sutartį ar susitarimą su sąlyga, kad šis susitarimas ar sutartis patvirtinti notaro aktu.“

2. 1 dalyje nurodyto prieštaravimo padavimas nesustabdo vykdymo proceso.“

12 LEC 557 straipsnyje nurodyta:

„1. Jeigu nurodoma pradėti vykdymą pagal dokumentus, nurodytus 517 straipsnio 2 dalies 4, 5, 6 ir 7 punktuose, ir pagal kitus vykdytinus dokumentus, nurodytus 517 straipsnio 2 dalies 9 punkte, skolininkas gali pirmesniame straipsnyje numatyta tvarka ir per jame nustatytą terminą pareikšti prieštaravimą, tik jeigu remiasi vienu iš šių pagrindų:

<...>

7° Dokumente yra nesąžiningų sąlygų.

2. Jeigu pateikiamas pirmesnėje dalyje nurodytas prieštaravimas, teismo kanceliarija sustabdo vykdymą, taikydama proceso organizavimo priemonę.“

13 LEC 695 straipsnyje nustatyta:

„1. Vykstant šiame skyriuje nurodytoms procedūroms skolininkas gali pareikšti prieštaravimą dėl vykdymo tik remdamasis tokiais pagrindais:

<...>

4° sutarties sąlygos, kuri sudaro vykdymo pagrindą arba pagal kurią apskaičiuojama mokėtina suma, nesąžiningumu.

2. Pareiškus prieštaravimą pagal ankstesnę šio straipsnio dalį teismo kanceliarija sustabdo vykdymą ir nurodo šalims atvykti į nutartį dėl išieškojimo priėmusį teismą. Šaukimas į teismą turi būti pateiktas bent penkiolika dienų iki atitinkamo teismo posėdžio. Per šį posėdį teismas išklauso šalis, nagrinėja teikiamus dokumentus ir antrą dieną priima tinkamą sprendimą nutarties forma.“

3. Nutartyje patenkinti prieštaravimą, pagrįstą šio straipsnio 1 dalyje nurodytais pirmuoju ir trečiuoju pagrindais, nurodoma, kad nereikia vykdyti sprendimo; nutartyje patenkinti prieštaravimą, pagrįstą antruoju pagrindu, nustatoma suma, dėl kurios reikia tęsti vykdymą.

Patvirtinus ketvirtąjį pagrindą, kai išieškojimas grindžiamas sutarties sąlyga, nurodoma jį nutraukti. Kitais atvejais išieškojimas tęsiamas netaikant nesąžiningos sąlygos.

4. Dėl sprendimo nutraukti vykdymą arba netaikyti nesąžiningos sąlygos, arba atmesti prieštaravimą, pagrįstą šio straipsnio 1 dalies 4 punkte numatytu pagrindu, galima paduoti apeliacinį skundą.

Kitais atvejais nutartys, priimtose dėl šiame straipsnyje nurodyto prieštaravimo, negali būti skundžiamos ir turi padarinių tik vykdymo procesui, per kurią priimtose.“

14 2013 m. gegužės 14 d. *Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social* (Įstatymas Nr. 1/2013 dėl priemonių, skirtų skolininkų, kurių skoliniai įsipareigojimai užtikrinti hipoteka, apsaugai sustiprinti, skolos restruktūrizavimo ir socialinio būsto nuomos) (BOE, Nr. 116, 2013 m. gegužės 15 d., p. 36373; toliau – Įstatymas Nr. 1/2013), kuriuo LEC buvo iš dalies pakeistas, tarp prieštaravimo pagrindų

įtraukta galimybė remtis sutarties sąlygų nesąžiningumu tiek per bendrąjį vykdymo procesą, tiek per išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūrą. Įstatymo Nr. 1/2013 pirmojoje pereinamojo laikotarpio nuostatoje nurodyta:

„1. Šiuo įstatymu padaryti [LEC] pakeitimai taikomi iki šio įstatymo įsigaliojimo pradėtuose vykdymo procesuose tik tiems vykdymo veiksmams, kurie dar neatlikti.

2. Bet kuriuo atveju šio įstatymo įsigaliojimo dieną pradėtuose, bet nebaigtuose vykdymo procesuose, kuriuose pasibaigė [LEC] 556 straipsnio 1 dalyje numatytas dešimties dienų prieštaravimo terminas, skolininkai gali per naikinamąjį vieno mėnesio terminą pateikti specialųjį atskirąjį prieštaravimą, remdamiesi naujais [LEC] 557 straipsnio 1 dalies 7 punkte ir 695 straipsnio 1 dalies 4 punkte numatytais prieštaravimo pagrindais.

Naikinamasis vieno mėnesio terminas skaičiuojamas nuo kitos dienos, einančios po šio įstatymo įsigaliojimo, o šalių prieštaravimo pareiškimas sustabdo proceso eigą iki tol, kol bus išspręstas šis klausimas, kaip numatyta [LEC] 558 ir paskesniuose, ir 695 straipsniuose.

Ši pereinamojo laikotarpio nuostata taikoma visiems vykdymo procesams, kurie nėra pasiekę to etapo, kai įgijėjui perduotas nekilnojamasis turtas, kaip numatyta [LEC] 675 straipsnyje.

3. Tuose vykdymo procesuose, kai įsigaliojus šiam įstatymui jau buvo prasidėjęs [LEC] 556 straipsnio 1 dalyje numatytas dešimties dienų prieštaravimo terminas, skolininkams suteikiamas toks pats pirmesnėje dalyje numatytas vieno mėnesio naikinamasis terminas pareikšti prieštaravimą remiantis kuriuo nors iš [LEC] 557 ir 695 straipsniuose numatytų prieštaravimo pagrindų.

4. Pranešimo ir šio straipsnio 2 ir 3 dalyse numatytų terminų skaičiavimo tikslais šios nuostatos paskelbimas prilygsta visiškam ir tinkamam pranešimui, ir jokių atvejų nėra būtina tuo tikslu priimti formalus sprendimo. <...>“

- 15 2019 m. kovo 15 d. *Ley 5/2019 reguladora de los contratos de crédito inmobiliario* (Įstatymas Nr. 5/2019 dėl nekilnojamojo turto kredito sutarčių) (BOE, Nr. 65, 2019 m. kovo 16 d., p. 26329) yra trečia pereinamojo laikotarpio nuostata, susijusi su specialia vykdomų vykdymo procesų tvarka įsigaliojus Įstatymui Nr. 1/2013. Pagal šią nuostatą atsakovai Įstatymo Nr. 5/2019 įsigaliojimo dieną vykusiuose vykdymo procesuose, kurių atveju LEC 556 straipsnio 1 dalyje numatytas dešimties dienų prieštaravimo pareiškimo terminas buvo pasibaigęs Įstatymo Nr. 1/2013 įsigaliojimo dieną, vėl turi dešimties dienų terminą pateikti specialųjį prašymą dėl atskirosios procesinės klausimo, remdamiesi tuo, kad yra nesąžiningų sąlygų. Šia pereinamojo laikotarpio nuostata suteikiama teisė taikoma visiems vykdymo procesams, per kuriuos nekilnojamojo turto įgijėjas nepradėjo naudotis savo teise valdyti nekilnojamąjį turtą, jeigu, be kita ko, teismas savo iniciatyva dar nepatikrino, ar sutarties sąlygos yra nesąžiningos.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 16 Pagal 2005 m. gegužės 6 d. notarinio aktu sudarytą sutartį *Ibercaja Banco* suteikė PO ir MA hipoteka užtikrintą 198 400 EUR paskolą, grąžintiną iki 2040 m. gegužės 31 d. Ši paskola buvo užtikrinta hipoteka, sudaryta iš bendro šeimos būsto, įvertinto 299 290 EUR.

- 17 Paskolai iki 2005 m. lapkričio 30 d. buvo nustatyta fiksuotoji 2,75 % metinė palūkanų norma, o nuo šios datos iki sutarties galiojimo pabaigos – kintamoji palūkanų norma. Pagal šios sutarties 3bis punktą kintamoji palūkanų norma buvo nustatoma sudedant nekintamą maržą (arba nekintamą skirtumą) ir orientacinę palūkanų normą; visą sutarties galiojimo laikotarpį marža turėjo būti 0,95 punkto arba mažesnė, jei įvykdytos nustatytos objektyvios susiejimo sąlygos. Bet kuriuo atveju buvo sutarta, kad orientacinei palūkanų normai taikomas minimalus skirtumas bus 0,50 % (toliau – apatinės ribos sąlyga). Šios sutarties 6 punkte buvo numatyta 19 % nominali metinė delspinigių norma (toliau – sąlyga dėl delspinigių). Tos pačios sutarties 6bis punkte buvo nurodyta, kad bankas gali pareikalauti visos paskolos sumos, jei nesumokama bet kuri mokėtina įmoka (toliau – sąlyga dėl teisės reikalauti įsipareigojimų įvykdymo prieš terminą).
- 18 Kadangi MA ir PO nesumokėjo mėnesinių įmokų už 2014 m. gegužės 31 d.–2014 m. spalio 31 d. laikotarpį, *Ibercaja Banco* 2014 m. gruodžio 30 d. pateikė prašymą pradėti išieškojimą iš hipoteka įkeisto turto. *Ibercaja Banco* pareikalavo 164 676,53 EUR sumos, atitinkančios pagrindinę sumą ir iki 2014 m. lapkričio 5 d. susikaupusias ir nesumokėtas palūkanas, padidintas 49 402 EUR suma, apskaičiuota preliminariai, su galimybe vėliau patikslinti delspinigius, taikant 12 % metinę nominaliąją normą nuo sąskaitos uždarymo 2014 m. lapkričio 5 d. iki visiško apmokėjimo.
- 19 2015 m. sausio 26 d. nutartimi kompetentingas teismas nurodė vykdyti *Ibercaja Banco* turimą hipotekos dokumentą ir leido išieškoti iš MA ir PO reikalaujamą sumą, įpareigojo juos sumokėti ir suteikė 10 dienų terminą, per kurį jie galėjo pateikti prieštaravimą dėl vykdymo pagal LEC 695 straipsnį. Tą pačią dieną šio teismo kanceliarija pateikė prašymą *Registro de la propiedad* (Nuosavybės teisių registras, Ispanija) išduoti pažymą apie nuosavybę ir kitas daiktines teises, taip pat patvirtinimą apie *Ibercaja Banco* naudai egzistuojančią hipoteką.
- 20 Minėta nutartis ir minėtas prašymas buvo įteikti MA ir PO atitinkamai 2015 m. vasario 9 d. ir 2015 m. vasario 18 d.
- 21 Po PO mirties jo įpėdiniai pagal įstatymą, SP ir JK, 2016 m. birželio 9 d. nutartimi buvo pripažinti bylos šalimis.
- 22 2016 m. birželio 28 d. nutartimi, priimta gavus *Ibercaja Banco* prašymą, vykdymo klausimus sprendžiantis teismas surengė hipoteka įkeisto nekilnojamojo turto pardavimo aukcioną, per kurį niekas nesivaržė. *Ibercaja Banco* pateikė prašymą, kad pastatas jam būtų parduotas už 179 574 EUR, ir informavo, kad ketina įsigijimo teises perleisti *Residencial Murillo SA*, jeigu ši sutiktų. *Ibercaja Banco* pateikė minėtos sumos įnašo (jis atitiko pardavimo kainą) įrodymą.
- 23 2016 m. spalio 25 d. *Ibercaja Banco* pareikalavo atlyginti 2 886,19 EUR bylinėjimosi išlaidas ir 32 538,28 EUR palūkanų sumą, apskaičiuotą taikant 12 % normą pagal Įstatymo Nr. 1/2013 nuostatas. Apie šį reikalavimą buvo pranešta skolininkams.
- 24 2016 m. lapkričio 9 d. MA raštu pateikė prieštaravimą dėl reikalavimo sumokėti palūkanas, nurodydamas, kad sąlyga dėl delspinigių ir apatinės ribos sąlyga yra nesąžiningos.
- 25 2017 m. kovo 8 d. nutartimi *Juzgado de Primera Instancia no 2 de Zaragoza* (Saragosos pirmosios instancijos teismas Nr. 2, Ispanija), konstatavęs, kad sąlyga dėl teisės reikalauti įsipareigojimų įvykdymo prieš terminą galėjo būti nesąžininga, taikydamas proceso organizavimo priemonę nusprendė išnagrinėti, ar vykdomojo dokumento sąlygos galėjo būti nesąžiningos. Jis nustatė šalims penkiolikos dienų terminą, per kurį jos galėtų pateikti savo pastabas šiuo klausimu ir dėl galimo bylos nagrinėjimo sustabdymo.

- 26 *Ibercaja Banco* nesutiko su bylos sustabdymu ir teigė, kad nebebuvo galima konstatuoti sutarties sąlygų nesąžiningumo, nes su pardavimu susijusios teisės buvo perleistos ir bylinėjimosi išlaidos buvo nustatytos. *Ibercaja Banco* priminė, kad bet kuriuo atveju ji nereikalavo sumokėti 19 % delspinigių ir kad sąskaitos uždarymo momentu nebuvo sumokėtos kelios mėnesinės įmokos.
- 27 2017 m. lapkričio 20 d. nutartimi *Juzgado de Primera Instancia no 2 de Zaragoza* (Sargosos pirmosios instancijos teismas Nr. 2) konstatavo, kad sąlyga dėl teisės reikalauti išipareigojimų įvykdymo prieš terminą buvo nesąžininga, ir nurodė nutraukti vykdymą, nepaskirstydamas bylinėjimosi išlaidų. *Ibercaja Banco* dėl šios nutarties pateikė apeliacinį skundą *Audiencia Provincial de Zaragoza* (Sargosos provincijos teismas, Ispanija).
- 28 2018 m. kovo 28 d. nutartimi apeliacinis teismas pakeitė 2017 m. lapkričio 20 d. nutartį ir nurodė tęsti vykdymo procesą, motyvuodamas tuo, kad nebegalima kelti klausimo dėl paskolos sutarties sąlygų nesąžiningumo, nes ši sutartis jau sukėlė pasekmių, kadangi išieškojimas iš hipoteka įkeisto turto jau buvo įvykdytas ir nuosavybės teisė perleista. Taigi apeliacinis teismas rėmėsi jau atsiradusių nuosavybės santykių teisinio saugumo principu.
- 29 2018 m. liepos 31 d. nutartimi *Juzgado de Primera Instancia no 2 de Zaragoza* (Sargosos pirmosios instancijos teismas Nr. 2) atmetė prieštaravimą dėl palūkanų sumos nustatymo ir patvirtino 32 389,89 EUR sumą, motyvuodamas tuo, kad, atsižvelgiant į tai, jog šis procesas buvo pradėtas jau įsigaliojus Įstatymui Nr. 1/2013 ir joks prieštaravimas nebuvo pateiktas, klausimas dėl galimo sąlygų nesąžiningumo nebegali būti nagrinėjamas dėl 2015 m. sausio 26 d. nutarties *res judicata* galios.
- 30 MA šią nutartį apskundė *Audiencia Provincial de Zaragoza* (Sargosos provincijos teismas).
- 31 Šis teismas nurodo, kad pagal Ispanijos teisėje numatytas proceso taisykles, taikomas išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūrai, teismas per pirmąją procedūros etapą pagal LEC 552 straipsnį privalo savo iniciatyva patikrinti, ar hipoteka užtikrintos paskolos sutartyje esančios sąlygos, kuriomis grindžiamas vykdymo įsakymas, gali būti nesąžiningos. Toks patikrinimas apimtų negatyvų vertinimą tuo požiūriu, kad sprendime leisti vykdyti išieškojimą iš hipoteka įkeisto turto teismas nepateikia jokių aiškių motyvų dėl kitų nei laikomų nesąžiningomis sąlygų. Todėl nacionaliniai teismai per vėlesnį procedūros etapą negali nurodyti sąlygų nesąžiningumo, o vartotojas, kuris per nustatytą terminą nepareiškė prieštaravimo dėl vykdymo, negali remtis sąlygų nesąžiningumu per tą pačią procedūrą arba per paskesnį procesą dėl pripažinimo. Taigi kyla klausimas, ar šios proceso taisyklės atitinka Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalį ir veiksmingumo principą.
- 32 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, nuo kurio momento išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūrą reikia laikyti baigta, atsižvelgiant į nesąžiningų sutarties sąlygų patikrinimą, kurį teismas atlieka savo iniciatyva arba šalies, į kurią nukreiptas vykdymas, prašymu. Konkrečiau kalbant, kyla klausimas, ar ši procedūra baigiasi, kai pasinaudota hipotekine garantija, hipoteka įkeistas turtas parduotas, o nuosavybės teisės į šį turtą perleistos, arba ar, atvirkščiai, ši procedūra nepasibaigia perdavus nuosavybę ir nagrinėti, ar sutarties sąlygos yra nesąžiningos, galima, iki skolininkas iškraustomas iš būsto, o tai galėtų lemti išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūros panaikinimą arba paveikti sąlygas, kuriomis turtas buvo parduotas.

33 Tokiomis aplinkybėmis *Audiencia Provincial de Zaragoza* (Saragosos provincijos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar Ispanijos teisės norma, kuria remiantis darytina išvada, kad kai tam tikra nesąžininga sąlyga buvo teismo savo iniciatyva iš pradžių atliekamos patikros dalykas prieš išduodant vykdymo leidimą (negatyvi sąlygų teisėtumo patikra), dėl tokios patikros tam pačiam teismui užkertamas kelias vėliau savo iniciatyva įvertinti tą sąlygą, jei faktinės ir teisinės aplinkybės [leidžiančios nustatyti šį nesąžiningumą] egzistavo nuo pradžių, nors atlikus šią pradinę patikrą priimto sprendimo rezoliucinėje dalyje ar motyvuojamojoje dalyje nebuvo pateikta jokių pastabų dėl nagrinėtų sąlygų galiojimo, atitinka Direktyvos 93/13, kaip ją yra išaiškinęs Teisingumo Teismas, 6 straipsnio 1 dalyje numatytą veiksmingumo principą?
2. Ar tokiu atveju, kai skolininkas, iš kurio išieškoma, jau egzistuojant faktinėms ir teisinėms aplinkybėms, lemiančioms sąlygos sudarant sutartis su vartotojais nesąžiningumą, juo nesiremia pareikšdamas tam tikslui įstatyme numatytą prieštaravimą, jis gali, kai jau priimtas sprendimas dėl to prieštaravimo, pareikšti naują prieštaravimą siekdamas, kad būtų nustatytas vienos ar kelių sąlygų nesąžiningumas, nors jis nuo pat pradžių galėjo remtis šių sąlygų nesąžiningumu per įstatyme numatytą įprastą teismo procesą? Kitaip tariant, ar galimas teisės praradimas praleidus terminą, dėl kurio vartotojui užkertamas kelias iškelti klausimą dėl kitos sąlygos nesąžiningumo per tą pačią vykdymo procedūrą ar net per vėlesnį procesą dėl pripažinimo?
3. Jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų, kad tai, jog šalis negali pareikšti antro ar paskesnio prieštaravimo, siekdama įrodyti sąlygos, kurią užginčyti galėjo anksčiau (nes jau buvo nustatytos tam būtinos faktinės ir teisinės aplinkybės), nesąžiningumą, atitinka Direktyvą 93/13, ar teismas, į kurį kreiptasi, informuotas apie šį nesąžiningumą, gali remtis šia aplinkybe kaip pagrindu siekdamas pasinaudoti savo įgaliojimu atlikti savo iniciatyva patikrą?
4. Tuo atveju, kai per aukcioną geriausias kainos pasiūlymas jau patvirtintas, nekilnojamasis turtas parduotas (galbūt pačiam kreditoriui) ir net perleista nuosavybės teisė į turtą, kuris buvo įkeistas, ar Sąjungos teisę atitinka aiškinimas, kad pasibaigus procedūrai ir pasiekus rezultatus, kurių ja buvo siekiama, t. y. panaudojus garantiją, skolininkas gali pateikti naujų prašymų, kad bet kuri nesąžininga sąlyga, turinti įtakos vykdymo procesui, būtų pripažinta negaliojančia, arba ar teismas, į kurį kreiptasi, gali nuspręsti, kai nuosavybės teisė jau perleista (galbūt kreditoriui) ir įregistruota nuosavybės teisių registre, atlikti peržiūrą savo iniciatyva, dėl kurios būtų panaikintas visas vykdymo procesas ar kuri galiausiai turėtų įtakos hipoteka užtikrintoms sumoms ir galėtų daryti poveikį sąlygoms, kuriomis pateiktas kainos pasiūlymas?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl trijų pirmųjų klausimų

- 34 Pirmuoju–trečiuoju klausimais, kurie nagrinėtini kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamos nacionalinės teisės normos, pagal kurias dėl *res judicata* galios ir dėl prarastos teisės praleidus terminą teismas negali savo iniciatyva patikrinti sutarties sąlygų nesąžiningumo per išieškojimo iš hipoteka įkeisto

turto procedūrą, o vartotojas, suėjus prieštaravimo pateikimo terminui, – remtis šių sąlygų nesąžiningumu vykstant šiai procedūrai ar paskesniajam procesui dėl pripažinimo, kai galimą šių sąlygų nesąžiningumą teismas savo iniciatyva jau patikrino išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūros pradžioje, nors teismo sprendime, kuriuo leidžiama vykdyti išieškojimą iš hipoteka įkeisto turto, nėra jokių motyvų, kad ir glaustų, kurie patvirtintų tokio patikrinimo atlikimą, ir nenurodyta, kad šio teismo išvados, padarytos atlikus šį patikrinimą, nebebus galima ginčyti, jeigu per minėtą terminą nepateikiamas prieštaravimas.

- 35 Pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją Direktyva 93/13 nustatyta apsaugos sistema pagrįsta mintimi, kad vartotojo padėtis yra mažiau palanki nei verslininko tiek dėl galimybių derėtis, tiek dėl informacijos lygio (žr., be kita ko, 2017 m. sausio 26 d. Sprendimo *Banco Primus*, C-421/14, EU:C:2017:60, 40 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 36 Atsižvelgiant į tokią mažiau palankią padėtį, šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad nesąžiningos sąlygos vartotojui nėra privalomos. Tai yra imperatyvi nuostata, kuria formalią pusiausvyrą, sutartimi nustatytą tarp sutarties šalių teisių ir pareigų, siekiama pakeisti realia pusiausvyra, galinčia atkurti sutarties šalių lygybę (žr., be kita ko, 2017 m. sausio 26 d. Sprendimo *Banco Primus*, C-421/14, EU:C:2017:60, 41 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 37 Šiame kontekste Teisingumo Teismas jau ne kartą nusprendė, kad nacionalinis teismas turi savo iniciatyva įvertinti sutarties sąlygos, patenkančios į Direktyvos 93/13 taikymo sritį, nesąžiningumą ir taip kompensuoti disbalansą tarp vartotojo ir verslininko, jei tik jam žinomos šiuo tikslu reikalingos teisinės ir faktinės aplinkybės (2013 m. kovo 14 d. Sprendimo *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, 46 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija; 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Gutiérrez Naranjo ir kt.*, C-154/15, C-307/15 ir C-308/15, EU:C:2016:980, 58 punktas ir 2017 m. sausio 26 d. Sprendimo *Banco Primus*, C-421/14, EU:C:2017:60, 43 punktas).
- 38 Be to, pagal Direktyvą 93/13 valstybės narės įpareigojamos, kaip matyti iš jos 7 straipsnio 1 dalies, siejamos su jos dvidešimt ketvirta konstatuojamąja dalimi, numatyti pakankamas ir veiksmingas priemonės, užkertančias kelią tolesniam nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, verslininkų sudaromose su vartotojais (2019 m. birželio 26 d. Sprendimo *Addiko Bank*, C-407/18, EU:C:2019:537, 44 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 39 Nors Teisingumo Teismas jau ne kartą nurodė, atsižvelgdamas į Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalies ir 7 straipsnio 1 dalies reikalavimus, kaip nacionalinis teismas turi užtikrinti vartotojų teisių, kylančių pagal šią direktyvą, apsaugą, vis dėlto Sąjungos teisėje iš esmės nėra suderintų procedūrų, taikomų nagrinėjant tariamai nesąžiningą sutarties sąlygą, todėl valstybės narės jas nustato savo teisės sistemoje pagal procesinės autonomijos principą su sąlyga, kad jos nėra mažiau palankios nei taisyklės, reglamentuojančios panašias situacijas, kurioms taikoma vidaus teisė (lygiavertiškumo principas), ir kad dėl jų netampa praktiškai neįmanoma ar pernelyg sudėtinga pasinaudoti Sąjungos teisės suteiktomis teisėmis (veiksmingumo principas) (žr., be kita ko, 2019 m. birželio 26 d. Sprendimo *Addiko Bank*, C-407/18, EU:C:2019:537, 45 ir 46 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 40 Šiomis aplinkybėmis reikia nustatyti, ar pagal šias nuostatas vykdymo klausimus sprendžiantis teismas turi patikrinti, ar sutarties sąlygos gali būti nesąžiningos, nepaisydamas nacionalinių proceso normų, pagal kurias *res judicata* galios principas taikomas teismo sprendimui, iš kurio aiškiai nematyti, kad šis aspektas buvo patikrintas.

- 41 Šiuo aspektu reikia priminti „res judicata“ galios principo svarbą tiek Sąjungos teisės, tiek nacionalinės teisės sistemose. Iš tiesų, Teisingumo Teismas jau turėjo progą išaiškinti, kad, siekiant užtikrinti teisės ir teisinių santykių stabilumą ir gerą teisingumo vykdymą, svarbu, jog teismų sprendimai, kurie, išnaudojus visas galimas teisių gynimo priemones arba pasibaigus naudojimosi jomis numatytiems terminams, tampa galutiniai, nebegalėtų būti ginčijami (žr., be kita ko, 2009 m. spalio 6 d. Sprendimo *Asturcom Telecomunicaciones* C-40/08, EU:C:2009:615, 35 ir 36 punktus, taip pat 2017 m. sausio 26 d. Sprendimo *Banco Primus*, C-421/14, EU:C:2017:60, 46 punktą).
- 42 Be to, Teisingumo Teismas pripažino, kad vartotojo apsauga nėra absoliuti. Konkrečiai šiuo klausimu jis nusprendė, kad Sąjungos teisė nereikalauja, kad nacionalinis teismas netaikytų vidaus proceso teisės normų, suteikiančių, be kita ko, sprendimui *res judicata* galią, net jei tai leistų pašalinti Direktyvoje 93/13 įtvirtintos bet kokio pobūdžio nuostatos pažeidimą (žr., be kita ko, 2009 m. spalio 6 d. Sprendimo *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, 37 punktą ir 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Gutiérrez Naranjo ir kt.*, C-154/15, C-307/15 ir C-308/15, EU:C:2016:980, 68 punktą), tačiau su sąlyga, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 39 punkte primintos jurisprudencijos, bus laikomasi lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų.
- 43 Dėl lygiavertiškumo principo reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismas neturi jokios informacijos, dėl kurios galėtų kilti abejonių dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų nacionalinės teisės nuostatų atitikties šiam principui. Iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos nematyti, kad pagal nacionalinę teisę vykdymo klausimus sprendžiančiam teismui leidžiama peržiūrėti įsiteisėjusį teismo sprendimą, net ir tuo atveju, kai galėjo būti pažeistos nacionalinės imperatyvios normos.
- 44 Dėl veiksmingumo principo Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad kiekvieną atvejį, kai kyla klausimas, ar dėl nacionalinės proceso teisės nuostatos taikyti Sąjungos teisę tampa neįmanoma arba pernelyg sudėtinga, reikia nagrinėti atsižvelgiant į šios nuostatos vietą visame procese, proceso eigą ir jo ypatumus, taip pat prireikus į nacionalinę teismų sistemą pagrindžiančius principus, pavyzdžiui, teisės į gynybą apsaugą, teisinio saugumo ir sklandaus proceso principus (2021 m. balandžio 22 d. Sprendimo *Profi Credit Slovakia*, C-485/19, EU:C:2021:313, 53 punktas). Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pripažino, kad veiksmingumo principo laikymasis negali visiškai kompensuoti atitinkamo vartotojo visiško pasyvumo (2015 m. spalio 1 d. Sprendimo *ERSTE Bank Hungary*, C-32/14, EU:C:2015:637, 62 punktas).
- 45 Be to, Teisingumo Teismas patikslino, kad valstybių narių pareiga užtikrinti iš Sąjungos teisės kylančių asmenų teisių veiksmingumą reiškia, be kita ko, kiek tai susiję su iš Direktyvos 93/13 kylančiomis teisėmis, veiksmingos teisminės gynybos reikalavimą, pakartotą šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje ir taip pat įtvirtintą Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje, kuris taikomas ir apibrėžiant proceso taisykles, susijusias su tokiomis teisėmis grindžiamais ieškiniais (šiuo klausimu žr. 2021 m. birželio 10 d. Sprendimo *BNP Paribas Personal Finance*, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 29 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 46 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad nesant veiksmingos atitinkamos sutarties sąlygų galimo nesąžiningumo kontrolės negalima užtikrinti, kad bus paisoma pagal Direktyvą 93/13 suteikiamų teisių (2020 m. birželio 4 d. Sprendimo *Kancelaria Medius*, C-495/19, EU:C:2020:431, 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 47 Tuo remiantis darytina išvada, kad Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalyje nurodytos nacionalinės teisės aktuose nustatytos sąlygos negali iš esmės pažeisti šia nuostata vartotojams suteiktos teisės į tai, kad nesąžininga laikoma sąlyga nebūtų jiems privaloma (2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Gutiérrez Naranjo ir kt.*, C-154/15, C-307/15 ir C-308/15, EU:C:2016:980, 71 punktą ir 2017 m. sausio 26 d. Sprendimo *Banco Primus*, C-421/14, EU:C:2017:60, 51 punktą).
- 48 Pagrindinėje byloje iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad, kaip iš dalies buvo nurodyta šio sprendimo 31 punkte, vykdymo procedūros pradžioje kompetentingas teismas savo iniciatyva nagrinėjo klausimą, ar kuri nors iš nagrinėjamos sutarties sąlygų galėjo būti kvalifikuojama kaip nesąžininga. Nusprendęs, kad taip nebuvo, jis nurodė pradėti vykdymą, bet savo sprendime aiškiai nenurodė, kad savo iniciatyva atliko patikrinimą. Iš šio sprendimo taip pat matyti, kad pasibaigus dešimties dienų terminui, kuris pradedamas skaičiuoti nuo pranešimo apie šį sprendimą ir per kurį galima pareikšti prieštaravimą dėl vykdymo, skolininkas netenka teisės ginčyti vykdymo, taip pat ir dėl pagrindų, susijusių su galimu sutarties, sudarytos su verslininku, sąlygų nesąžiningumu.
- 49 Kadangi sprendime, kuriuo teismas nurodė pradėti išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūrą, nebuvo jokio motyvo, patvirtinančio, kad buvo atlikta dokumento, dėl kurio pradėta ši procedūra, sąlygų nesąžiningumo kontrolė, vartotojas nebuvo informuotas apie šią atliktą kontrolę ir jam net glaustai nebuvo nurodyti motyvai, dėl kurių teismas nusprendė, kad nagrinėjamos sąlygos nėra nesąžiningos. Todėl jis negalėjo tinkamai įvertinti, ar reikėjo apskusti šį sprendimą.
- 50 Kaip pažymėjo generalinis advokatas išvados 63 punkte, nacionalinio teismo pareigą savo iniciatyva išnagrinėti galimai nesąžiningas sutarties sąlygas pateisina viešojo intereso, kuriuo grindžiama Direktyva 93/13 vartotojams suteikiama apsauga, pobūdis ir svarba. Tačiau veiksminga galimo sutarties sąlygų nesąžiningumo kontrolė, kaip reikalaujama pagal Direktyvą 93/13, negalėtų būti užtikrinta, jei *res judicata* galią turėtų ir teismo sprendimai, kuriuose neinformuojama apie tokį patikrinimą.
- 51 Kita vertus, reikia pripažinti, kad ši apsauga būtų užtikrinta, jei šio sprendimo 49 ir 50 punktuose nurodytu atveju nacionalinis teismas savo sprendime, kuriuo leidžiama vykdyti išieškojimą iš hipoteka įkeisto turto, aiškiai nurodytų, kad jis savo iniciatyva patikrino, ar dokumento, kuriuo remiantis inicijuota išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūra, sąlygos yra nesąžiningos, kad atlikęs šį patikrinimą (jis bent glaustai motyvuodamas) nenustatė jokios nesąžiningos sąlygos buvimo ir kad, jei vartotojas nepateiks prieštaravimo per nacionalinėje teisėje numatytą terminą, jis praras teisę remtis galimu šių sąlygų nesąžiningumu.
- 52 Remiantis tuo, kad išdėstyta, matyti, kad Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamos nacionalinės teisės normos, pagal kurias dėl *res judicata* galios ir dėl prarastos teisės praleidus terminą teismas negali savo iniciatyva patikrinti sutarties sąlygų nesąžiningumo per išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūrą, o vartotojas, suėjęs prieštaravimo pateikimo terminui, – remtis šių sąlygų nesąžiningumu vykstant šiai procedūrai ar paskesniajam procesui dėl pripažinimo, kai galimą šių sąlygų nesąžiningumą teismas savo iniciatyva jau patikrino išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūros pradžioje, nors teismo sprendime, kuriuo leidžiama vykdyti išieškojimą iš hipoteka įkeisto turto, nėra jokių motyvų, kad ir glaustų, kurie patvirtintų tokio patikrinimo atlikimą, ir nenurodyta, kad šio teismo išvados, padarytos atlikus šį patikrinimą, nebebus galima ginčyti, jeigu per minėtą terminą nepateikiamas prieštaravimas.

Dėl ketvirtąjo klausimo

- 53 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamos nacionalinės teisės normos, pagal kurias nacionaliniam teismui, veikiančiam savo iniciatyva arba vartotojo prašymu, neleidžiama nagrinėti galimo sutarties sąlygų nesąžiningumo po to, kai buvo pasinaudota hipotekine garantija, hipoteka įkeistas turtas parduotas ir atitinkamo turto, kuris yra sutarties dalykas, nuosavybės teisės buvo perleistos tretiesiems asmenims.
- 54 Reikia priminti, kad 2017 m. gruodžio 7 d. Sprendimo *Banco Santander* (C-598/15, EU:C:2017:945) 50 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis netaikytinos tokiai procedūrai, kurią pradėjo per varžytines turtą įgijęs asmuo įvykus neteisminiam išieškojimui iš hipoteka įkeisto turto, panaudojant hipotekinę garantiją, kurią vartotojas sudarė kreditoriaus (verslininko) naudai, ir kurios tikslas apsaugoti šio asmens teisėtai įgytas daiktines teises, nes, pirma, ši procedūra nesusijusi su kreditorių (verslininkų) ir vartotoją siejančiais teisiniais santykiais ir, antra, hipotekine garantija pasinaudota, nekilnojamas turtas parduotas ir su juo susijusios daiktinės teisės perleistos vartotojui nepasinaudojus tokiomis aplinkybėmis jam numatytais teisių gynimo priemonėmis. Konkrečiai kalbant, to sprendimo 44 punkte Teisingumo Teismas pažymėjo, kad nagrinėjama procedūra nebuvo susijusi su priverstinio išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūra ir nebuvo grindžiama hipoteka užtikrintos paskolos sutartimi.
- 55 Tačiau, kaip pažymėjo generalinis advokatas išvados 71 punkte, ši byla pradėta dėl išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūros, susijusios su teisiniais santykiais tarp vartotojo ir verslininko, sudariusių hipoteka užtikrintos paskolos sutartį.
- 56 Kaip matyti iš atsakymo į pirmąjį–trečiąjį klausimus, jeigu teismas sprendimą, kuriuo leidžiama vykdyti išieškojimą iš hipoteka įkeisto turto, priėmė prieš tai savo iniciatyva patikrinęs, ar dokumento, kuriuo remiantis inicijuota ši procedūra, sąlygos nėra nesąžiningos, bet šiame sprendime nėra jokių motyvų, kad ir glaustų, kurie patvirtintų tokio patikrinimo atlikimą, ir nenurodyta, kad šio teismo išvados, padarytos atlikus šį patikrinimą, nebus galima ginčyti, jeigu per tam numatytą terminą nepateikiamas prieštaravimas, prieš tokį vartotoją negalima remtis *res judicata* galia ar teisės praradimu pasibaigus terminui siekiant jam neužtikrinti apsaugos nuo nesąžiningų sąlygų, kuria jis naudojasi pagal Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalį ir 7 straipsnio 1 dalį, vėlesniuose šios procedūros etapuose, pavyzdžiui, pateikiant reikalavimą sumokėti bankui nesumokėtas palūkanas vartotojui neįvykdžius hipoteka užtikrintos paskolos sutarties arba vykstant vėlesniam procesui dėl pripažinimo.
- 57 Atsižvelgiant į tai, esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, kai išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūra baigta ir nuosavybės teisės į šį turtą perduotos trečiajam asmeniui, teismas, veikdamas savo iniciatyva arba vartotojo prašymu, negali patikrinti sutarties sąlygų nesąžiningumo, dėl kurio galėtų būti panaikinti nuosavybės teisės perleidžiantys sandoriai ir kvestionuojamas nuosavybės teisės perdavimo trečiajam asmeniui teisinis saugumas.
- 58 Vis dėlto tokioje situacijoje pagal Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalį ir 7 straipsnio 1 dalį, siejamas su veiksmingumo principu, vartotojas turi turėti galimybę per paskesnę atskirą procesą remtis hipoteka užtikrintos paskolos sutarties sąlygų nesąžiningumu, kad galėtų veiksmingai ir visapusiškai pasinaudoti savo teisėmis pagal šią direktyvą, siekdamas finansinės žalos, padarytos taikant šias sąlygas, atlyginimo.

- 59 Todėl į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas nedraudžiamos nacionalinės teisės normos, pagal kurias nacionaliniam teismui, veikiančiam savo iniciatyva arba vartotojo prašymu, neleidžiama nagrinėti galimo sutarties sąlygų nesąžiningumo po to, kai buvo pasinaudota hipotekine garantija, hipoteka įkeistas turtas parduotas ir atitinkamo turto nuosavybės teisės buvo perleistos tretiesiems asmenims, su sąlyga, kad vartotojas, kurio turtui taikyta hipoteka įkeisto turto išieškojimo procedūra, galėtų savo teises ginti per vėlesnį procesą, inicijuotą siekiant finansinės žalos, patirtos dėl nesąžiningų sąlygų taikymo, atlyginimo pagal šią direktyvą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 60 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiamos nacionalinės teisės normos, pagal kurias dėl *res judicata* galios ir dėl prarastos teisės praleidus terminą teismas negali savo iniciatyva patikrinti sutarties sąlygų nesąžiningumo per išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūrą, o vartotojas, suėjęs prieštaravimo pateikimo terminui, – remtis šių sąlygų nesąžiningumu vykstant šiai procedūrai ar paskesniame procesui dėl pripažinimo, kai galimą šių sąlygų nesąžiningumą teismas savo iniciatyva jau patikrino išieškojimo iš hipoteka įkeisto turto procedūros pradžioje, nors teismo sprendime, kuriuo leidžiama vykdyti išieškojimą iš hipoteka įkeisto turto, nėra jokių motyvų, kad ir glaustų, kurie patvirtintų tokio patikrinimo atlikimą, ir nenurodyta, kad šio teismo išvados, padarytos atlikus šį patikrinimą, nebebus galima ginčyti, jeigu per minėtą terminą nepateikiamas prieštaravimas.
2. Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas nedraudžiamos nacionalinės teisės normos, pagal kurias nacionaliniam teismui, veikiančiam savo iniciatyva arba vartotojo prašymu, neleidžiama nagrinėti galimo sutarties sąlygų nesąžiningumo po to, kai buvo pasinaudota hipotekine garantija, hipoteka įkeistas turtas parduotas ir atitinkamo turto nuosavybės teisės buvo perleistos tretiesiems asmenims, su sąlyga, kad vartotojas, kurio turtui taikyta hipoteka įkeisto turto išieškojimo procedūra, galėtų savo teises ginti per vėlesnį procesą, inicijuotą siekiant finansinės žalos, patirtos dėl nesąžiningų sąlygų taikymo, atlyginimo pagal šią direktyvą.

Parašai.